

UPDATE

2013

Održiva hidroenergija u Dinarskom luku

Broj 5 / Jul 2013

Fresh water

WWF-ov bilten Održiva hidroenergija u Dinarskom luku namijenjen je informiranju o najnovijim zbivanjima u WWF-ovom projektu Inicijativa za održivu hidroenergiju u Dinarskom luku (DASHI), kao i izvještavanju o novostima s područja hidroenergije i slatkovodnih ekosustava u široj regiji. Cilj projekta DASHI, koji je WWF Mediteranski program pokrenuo 2011. godine, je smanjenje negativnih utjecaja novih hidro-energetskih projekata te promicanje dobrih praksi u regiji Dinarskog luka. Projekt se fokusira na zaštitu najdragocjenijih slatkovodnih ekosustava u regiji, posebice Ramsarskih močvara kao što su Livanjsko polje i Hutovo blato u Bosni i Hercegovini (BiH) te Skadarsko jezero, u međugraničnom području Albanije i Crne Gore.

VIJESTI IZ REGIJE

Nema novih brana u ekološki najvrjednijim dijelovima Dunavskog sliva

Nevladine organizacije u cijeloj regiji pozdravile su usvajanje Vodiča za održivu hidroenergiju u Dunavskom slivu, koje su prihvatili na sastanku Međunarodne komisije za zaštitu Dunavskog sliva (ICPDR) u Sarajevu. Predstavnici zemalja, uključujući Austriju, Rumunjsku, Bugarsku, Srbiju, Hrvatsku i BiH prihvatili su smjernice za smanjenje ekološke štete novih hidroenergetskih projekata. U dokumentu se preporučuje očuvanje posebno osjetljivih dijelova kao što su riječna zaštićena područja, dijelovi rijeka od visokog ekološkog značaja ili gornjih tokova od hidroenergetskog razvoja. Dokument promiče i zajedničko planiranje na nacionalnoj i regionalnoj razini u ostalim dijelovima rijeka te u tom kontekstu odgovarajuće razmatranje ekoloških i kulturnih vrijednosti. Dokument nadalje sugerira da se mora smanjiti šteta koju hidroelektrane nanose populacijama riba i ostalim slatkovodnim organizmima koliko je to moguće i objašnjava na koji način to postići.

Više na: <http://bit.ly/10YkNp2>

Identifikacija ekološki najvrjednijih riječnih ekosustava u Dinarskom luku

U junu WWF je organizirao drugu radionicu za identifikaciju ekološki najvrjednijih riječnih ekosustava u Dinarskom luku. Radionica održana u Sarajevu nastavak je prve radionice održane u maju 2012 i presudan korak prema finalizaciji izrade karte iznimnih riječnih ekosustava Dinarskog luka koji bi trebali biti očuvani od razvoja hidroenergije. Tijekom proteklih dvanaest mjeseci GIS stručnjak postavio je metodologiju i proveo detaljnu analizu gotovo 300 ključnih rijeka koje teku kroz četiri države - Hrvatsku, BiH, Crnu Goru i Albaniju. Metodologija i prvi rezultati analize bili su prezentirani ključnim predstavnicima zemalja kako bi se prvi rezultati provjerili i dobila se suglasnost od državnih institucija odgovornih za očuvanje prirode. U nadolazećim mjesecima GIS stručnjak će finalizirati karte, dok će WWF-ov tim početi raditi na posebnoj publikaciji o „zonama isključenja“ za hidroelektrane u Dinarskom luku.

Za više informacija: Irma Popović Dujmović, ipopovic@wwfmedpo.org

WWF u Bruxellesu organizirao okrugli stol sa međunarodnim finansijskim institucijama

Povodom lansiranja kampanje „Seize Your Power“ i u okviru projekta DASHI, WWF je 25. juna u Bruxellesu organizirao okrugli stol o ulaganjima u energetske sektor u jugoistočnoj Europi. Događaj je okupio nekoliko velikih međunarodnih finansijskih institucija (IFI), dužnosnike iz Europske komisije, članove Europskog parlamenta i nevladine organizacije iz regije. U jugoistočnoj Europi ulaganja u energetske sektor i dalje se fokusiraju na fosilna goriva i neodržive hidroenergetske projekte. Preko kreditiranja vlada i privatnog sektora, međunarodne finansijske institucije mogu igrati značajnu ulogu u usmjeravanju napora u pravom smjeru. WWF je razvio niz preporuka upućene na dvije glavne međunarodne finansijske institucije koje djeluju u jugoistočnoj Europi, EBRD i EIB, kako bi poručio svoje stajalište u trenutku kad obije banke prolaze reviziju svojih ulaganja.

Za više informacija: Angela Klauschen, aklauschen@wwfmedpo.org

...I SA TERENA

BOSNA I HERCEGOVINA

Vlada Republike Srpske (BiH) i RWE raskinuli ugovor za izgradnju hidroelektrana na Drini

Vlada Republike Srpske i njemačka tvrtka RWE raskinuli su ugovor o strateškom partnerstvu za razvoj hidroelektrana na gornjem toku rijeke Drine. Ugovor s njemačkom tvrtkom potpisan je prošle godine, a predviđena je bila izgradnja četiri hidroelektrane - Buk Bijela, Foča, Paunci i Sutjeska (260 MW), u ukupnoj vrijednosti od 460 milijuna eura. Kako uvjeti za ostvarivanje strateškog partnerstva nisu realizirani, a neka pitanja ostala su neriješena, partneri su odlučili raskinuti ugovor. Crna Gora je također prosvjedovala protiv projekta na Drini jer bi se neke akumulacije protezale i na teritoriji Crne Gore.

Više informacija na: <http://bit.ly/1dEa9pW>

Hutovo Blato

Park prirode Hutovo blato jedan od najproduktivnijih ekosustava u Bosni i Hercegovini

Povodom Dana Parka prirode Hutovo blato, godišnjeg događaja u organizaciji WWF-a i lokalnih nevladinih organizacija, WWF je proveo radionicu za procjenu ekonomskih i socijalnih dobrobiti zaštićenih područja (metodologija PA BAT). Analiza je pokazala da je Hutovo blato jedan od najproduktivnijih ekosustava u zemlji nudeći širok spektar usluga lokalnim zajednicama, od pročišćavanja voda i sprečavanja poplava do ribarstva i eko-turizma. Tom prigodom WWF je organizirao i nekoliko aktivnosti za javnost, kao što je likovna kolonija za učenike iz Mostara, vožnja brodicama i bogat kulturni program. Prije proslave, g. Semin Borić, kantonalni ministar zaštite okoliša, posjetio je Hutovo blato po prvi put u svom mandatu. Nakon uručene peticije u aprilu, ministar Borić izrazio je spremnost da podrži sve aktivnosti u Parku usmjerene na očuvanje prirodnih resursa i uz istovremeno osiguranje održivog gospodarskog razvoja regije.

Za više informacija: Bojan Stojanović, bstojanovic@wwfmedpo.org

Gornji horizonti

Federalno ministarstvo okoliša i turizma, dobilo je informaciju da unatoč tužbi podnesenoj na Okružnom sudu u Banja Luci investitor još uvijek provodi aktivnosti na izgradnji hidroelektrane „Dabar“, prvom projektu u sustavu hidroelektrana „Gornji horizonti“. Federalno ministarstvo poslalo je službeni zahtjev sudu te inspekcijским službama RS za gradnju i zaštitu okoliša da nareda obustavu svih aktivnosti do konačne odluke suda. Direktor HE „Dabar“ g. Bratić komentirao je da aktivnosti neće stati i da djeluje samo u skladu s uputama investitora. Investicija u HE „Dabar“ s instaliranim kapacitetom od 159 MW vrijedna je 180 milijuna eura.

Za više informacija: Zoran Mateljak, zmateljak@wwfmedpo.org

Livanjsko Polje

Prvi sastanak Suradničkog vijeća za Ramsarsko područje Livanjsko polje

WWF i Centar mladih Livno organizirali su prvi sastanak Suradničkog vijeća za Ramsarsko područje Livanjsko polje. Pet godina od proglašenja Livanjskog polja vlažnim područjem od međunarodnog značaja (Ramsarskim područjem br. 1786) pokazalo se da je nedostatak komunikacije i suradnje među svim zainteresiranim stranama velika prepreka održivom razvoju Livanjskog polja i očuvanjem njegovih ekoloških karakteristika. Kroz Suradničko vijeće WWF želi inicirati suradnju predstavnika svih zainteresiranih strana u Livanjskom polju kroz otvorenu raspravu o problemima ovog područja, boljoj međusobnoj suradnji te koordinanom planiranju i provedbi razvojnih programa kako bi doprinijeli daljnjem razvoju Livanjskog polja.

Za više informacija: [Mato Gotovac, mgotovac@wwfmedpo.org](mailto:Mato.Gotovac@wwfmedpo.org)

CRNA GORA

Energetska strategija do 2030 neodrživa i izvozno orijentirana

Nakon javnih rasprava organizacije Green Home, WWF i MANS pozvale su Vladu Crne Gore da povuče prijedlog o novoj energetske strategiji do 2030. dok ne izradi adekvatne analize, predloži realne alternative i provede odgovarajući zakonski postupak. Glavni nedostatak nove energetske strategije je da pomoću nerealnih budućih potreba opravdava izniman rast proizvodnje energije (od 854 MW instalirane snage u 2011. do 2.327 MW u 2030.) s primarnim fokusom na fosilna goriva, kao što su drugi blok TE Pljevlja i TE Maoča, te na velike hidroelektrane na Morači. Ti projekti mogu imati velike negativne posljedice na okoliš i zdravlje građana i također trostruko povećati emisije CO₂ Crne Gore. Green Home i MANS podnijeli su i kaznenu tužbu protiv ministra gospodarstva Vladimira Kavarića zbog omogućavanja izrade Nacrta energetske strategije i Strateške procjene utjecaja na okoliš (SEA) od strane tvrtki iz konzorcija COWI, što je jasno kršenje zakona o SEA i dovodi valjanost dokumenata u ozbiljno pitanje.

Za više informacija: [Nataša Kovačević, natasa.kovacevic@greenhome.co.me](mailto:Nataša.Kovacevic@greenhome.co.me)

Preporuke za održivi razvoj hidroelektrana u Crnoj Gori

WWF i Green Home objavili su dokument Preporuke za održivi razvoj hidroelektrana u Crnoj Gori u kojem predlažu niz postupaka za različite faze u razvoju hidroenergetskih projekata kako bi se osigurala njihova održivost. Preporuke se temelje na razmatranju Radne skupine DASHI projekta i pregledu relevantnih politika, zakonodavstva i izvješća raznih EU projekata i inicijativa. Svjetska komisija za brane (WCD), International Hydropower Association (IHA) i Međunarodna komisija za zaštitu Dunava (ICPDR) korišteni su kao ključne referentne točke. Štoviše, velik je napor uložen kako bi prilagodili raspoložive međunarodne smjernice i preporuke za uvjete i probleme tipične za Crnu Goru.

Za više informacija: [Nataša Kovačević, natasa.kovacevic@greenhome.co.me](mailto:Nataša.Kovacevic@greenhome.co.me)

HRVATSKA

Hrvatski znanstvenici poziv za održivo upravljanje vodama u slivovima Neretve i Trebišnjice

Sveučilište u Zagrebu i Hrvatska akademija znanosti i umjetnosti u aprilu održali su okrugli stol „Održivo upravljanje vodama u slivovima Neretve i Trebišnjice“, čiji cilj je bio raspravljati o ekološkim, gospodarskim i pravnim aspektima prekograničnog upravljanja vodama ovih slivova. Znanstvenici su posebnu pažnju posvetili projektu „Gornji horizonti“ i njegovim negativnim učincima na deltu rijeke Neretve u Hrvatskoj. Naglasili su važnost očuvanja prirodnih i kulturnih vrijednosti ovog područja te kao jedno od rješenja predložili formiranje parka prirode za cijelo područje delte Neretve. Pozvali su i na bolju prekograničnu koordinaciju u upravljanju, korištenju i zaštiti resursa u području Neretve i Trebišnjice, te za razvoj trajnog sustava mjerenja, nadzora i upravljanja vodnim resursima ovih slivova.

Za više informacija: [Irma Popović Dujmović, ipopovic@wwfmedpo.org](mailto:Irma.Popovic@wwfmedpo.org)

HEP i EBRD raskinuli ugovor o financiranju hidroelektrane Ombla

Hrvatska elektroprivreda (HEP) i Europska banka za obnovu i razvoj (EBRD) raskinuli su ugovor o kreditu za izgradnju hidroelektrane Ombla. HEP i EBRD potpisali su ugovor o kreditu za izgradnju hidroelektrane na rijeci Omblu u 2011. HE „Ombla“ je trebala biti prva podzemna hidroelektrana u Hrvatskoj, kapaciteta od 68 MW i cijenom investicije od 150 milijuna eura. Projekt se susreo sa širokom javnom kritikom ekoloških organizacija koje su upozorile da projekt nije ekonomski održiv i nosi veliki faktor rizika za podzemnu faunu. Ministar zaštite prirode i okoliša Mihael Zmajlović također je rekao u više navrata da je prigovorio izgradnji Omble i da projektna dokumentacija koja je pripremljena u kasnim 1990-ih nije bio u skladu sa standardima zaštite okoliša i direktivama EU.

Više na: <http://bit.ly/18usg15>

U TIJEKU

U BiH otvorena mreža Aarhus centara

BiH je dobila i treći Aarhus centar za informiranje i sudjelovanje javnosti na području zaštite okoliša, otvoren u Banja Luci u junu. Šef ureda Delegacije EU u Banja Luca Đulio Zani naglasio je da EU podržava nevladine organizacije, posebno one koje se bave primjenom Aarhuske konvencije, dodajući da su Aarhus uredi iznimno važni jer omogućuju pristup informacijama koje se odnose na zaštitu okoliša. Aarhus centri također su otvoreni u Tuzli i Sarajevu, te su postali dio mreže od 13 centara u regiji jugoistočne Europe. Projekt „Aarhus centri za informiranje i sudjelovanje javnosti na području zaštite okoliša“, provodi se dvije godine i financiran je od strane EU-a i Misije OSCE u BiH.

Više na: <http://bit.ly/13qCev1>

Studijska posjeta institucija EU

WWF je u maju organizirao studijsko putovanje u Bruxelles za vodne menadžere, predstavnike institucija za zaštitu prirode te predstavnike nevladinih organizacija iz regije. Cilj posjete je bio poboljšati cjelokupno znanje sudionika o procesima donošenja, provedbi i provođenja zakona i odluka vezanih za pitanja zaštite okoliša u EU u kontekstu proširenja. Studijska posjeta bila je usmjerena i na jačanje specifičnih znanja s područja EU standarda na području hidroenergije. Mladen Rudež, pomoćnik ministra u Federalnom ministarstvu okoliša i turizma (BiH) osvrnuo se na studijsko putovanje: „*Studijska posjeta mi je osigurala dodatna znanja o važnosti strateških i programskih dokumenata za razvoj projekata obnovljivih izvora energije. Konkretno, slijedeći primjer Litve, potreba da se identificiraju područja - kroz hidrološke i biološke kriterije - gdje bi razvoj hidroelektrana trebao biti isključen.*“

Za više informacija: Raffaele Mancini, rmancini@atw-wwf.org

Održiva hidroenergija u praksi – terenska posjeta rijeke Loire, Francuska

WWF je organizirao terensku posjetu na rijeku Loire u Francuskoj za predstavnike institucija za zaštitu prirode i nevladinih udruga kako bi se upoznale sa pomakom Francuske prema održivim hidroelektranama i „Konvencijom za održivu hidroenergetiku“. Sudionici su posjetili dva praktična primjera održivih hidroelektrana – malu hidroelektranu na rijeci Roanne i „obnovljenu“ branu „Poutes“. Brana na Roanni (2 MW) opremljena je mjerama za ublažavanje (riblje ljestve), koje su se pokazale vrlo učinkovite: prošle godine je po prvi put u 50 godina losos prešao branu na Roanni. Na hidroelektrani „Poutes“ obnovljena je brana koju su smanjili sa 17 metara na 4 metra visine, a inovativni sustav ventila omogućiti će transport sedimenta te prolaz mladih lososa nizvodno. Studijsko putovanje završilo je posjetom Nacionalnog konzervatorija, koji osigurava poribljavanje sa divljim lososom dok se staništa i kvaliteta vode ne obnove.

Za više informacija: Raffaele Mancini, rmancini@atw-wwf.org

NOVE PUBLIKACIJE

Izvešće SEECE baca svjetlo na potporu razvojnih banaka EU fosilnim gorivima

Prema novom izvješću SEECE „Invest in Haste, Repent at Leisure”, između 2006. i 2012. razvojne banke su u Zapadnom Balkanu od €1.68 milijarde uložile 32 puta više u fosilna goriva nego u obnovljive izvore energije, koji ne uključuju hidroelektrane. U izvješću se navodi da su investicije u fosilna goriva iznosile 36% svih kredita banaka u regiji i gotovo polovicu kredita od najvećeg regionalnog zajmodavca - EBRD-a. Na press konferenciji koju su organizirali WWF i SEECE u Bruxellesu, povjerenica za klimu Connie Hedegaard pozvala je razvojne banke sa zajedničkim proračunom od 130 milijardi eura da stanu na kraj podršci fosilnim gorivima i povećaju kreditiranje obnovljivih izvora energije i povećanje energetske učinkovitosti. Izvješće obuhvaća Albaniju, BiH, Hrvatsku, Kosovo, Makedoniju, Crnu Goru i Srbiju.

Izvješće je dostupno na: <http://bit.ly/13MJrwX>

Vodič za održive hidroelektrane u slivu Dunava

Nakon zahtjeva ministarske konferencije za sliv rijeke Dunav u 2010., ICPDR je postao aktivan u pokretanju dijaloga s predstavnicima hidroenergetskog sektora. Kao bitan korak u tom procesu interdisciplinarni tim razvio je „Smjernice za održivi razvoj hidroelektrana u slivu rijeke Dunav“, koji su usvojena u junu 2013. Vodič je prvenstveno namijenjen javnim tijelima i nadležnim vlastima koje su odgovorne za planiranje i odobravanje hidroelektrana. To se osobito odnosi na tijela na nacionalnoj, regionalnoj i lokalnoj razini zadužena za energetiku, okoliš i vodno gospodarstvo, dok pruža relevantne informacije i za potencijalne investitore u hidroenergetski sektor, kao i nevladine organizacije i zainteresiranu javnost.

Vodič je dostupan na: <http://bit.ly/10YkNp2>

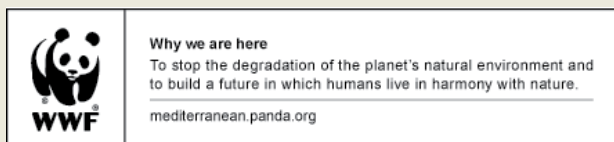
JESTE LI ZNALI...?

„Velikim skokom“ obilježen prvi Dan „Europske Amazone“

Povodom ulaska Hrvatske u EU i prve godišnjice proglašenja UNESCO-vog prekograničnog rezervata biosfere Mura-Drava-Dunav između Hrvatske i Mađarske WWF je pokrenuo kampanju za podizanje svijesti o važnosti hrvatskih rijeka. Kroz „Mjesec hrvatskih rijeka“ WWF je istaknuo „Sedam riječnih čuda Hrvatske“, koji se ističu zbog svoje bogate biološke i krajobrazne raznolikosti. Tijekom kampanje WWF i partneri organizirali su niz aktivnosti, prezentacija, izložbi, festivala te sportsko-rekreativnih priredbi, a završna aktivnost je bila 14. jula - Dan „Europske Amazone“. Proslava je održana na ušću Mure i Drave, gdje je Ministarstvu zaštite okoliša i prirode predana povelja za očuvanje hrvatskih rijeka. Proslava Dana „Europske Amazone“ završila je skokom u Dravu, kao dio europske akcije „Veliki skok“, zbog koje su tisuće stanovnika Europe u nedjelju u 15 sati skočili u neku od europskih rijeka. WWF i lokalni partneri organizirali su „Veliki skok“ i na Neretvi u BiH i u Srbiji na Dunavu.

Više na: <http://croatia.panda.org/>

Više informacija o projektu Inicijativa za održivu hidroenergiju u Dinarskom luku možete naći <http://bit.ly/UUgdnS>

Ako više ne želite primati bilten, pošaljite e-mail na bstojanovic@wwfmedpo.org sa „UNSUBSCRIBE“ u polju za predmet.